

EUROOPA KOHTU OTSUS

30. jaanuar 1985*

[...]

1. Riigiabi – Mõiste – Abi, mida ei anta riigi ressursidest – Avalik-õiguslike ja eraõiguslike asutuste kaudu antav abi – Hõlmamine (EMÜ asutamislepingu artikkel 92)

2. Riigiabi – Komisjoni kontroll – Hindamine asutamislepingu artikli 92 alusel – Artikli 93 lõike 2 menetlus – Artiklis 169 kirjeldatud menetluse kasutamine – Vastuvõetamatus (EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 ja artikkel 169)

[...]

Kohtuasjas 290/83,

Euroopa Ühenduste Komisjon, keda esindab komisjoni õigustalituse ametnik Marie-José Jonczy, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Manfred Beschel, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

hageja,

versus

Prantsuse Vabariik, esindajad: Gilbert Guillaume ja Gérard Boivineau, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Prantsuse suursaatkond, 2 rue Bertholet,

kostja,

mille esemeks on tuvastada, et õhutades Caisse nationale de crédit agricole'i (riiklik põllumajanduse krediidifond) pakkuma toetust kõige ebasoodsamas olukorras olevatele põllumajandustootjatele, on Prantsuse Vabariik rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklist 5 tulenevaid kohustusi, võttes arvesse asutamislepingu konkurentsiga seotud eesmärke, konkreetselt selle artiklit 92 ja sellele järgnevat artikleid,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president Mackenzie Stuart, kodade esimehed G. Bosco, O. Due ja C. Kakouris, kohtunikud P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann ja Y. Galmot,

kohtujurist: G. F. Mancini,

---

*Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtusekretär: J. A. Pompe, kohtusekretäri asetäitja,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Komisjon esitas EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel hagiavalduse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 23. detsembril 1983, paludes tuvastada, et õhutades Caisse nationale de crédit agricole'i (riiklik põllumajanduse krediidifond) pakkuma toetust kõige halvemas olukorras olevatele põllumajandustootjatele, on Prantsuse Vabariik rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklist 5 tulenevaid kohustusi, võttes arvesse asutamislepingu konkurentsiga seotud eesmäärke, konkreetsemalt selle artiklit 92 ja sellele järgnevaid artikleid.

2. Kohtutoimikust ilmneb, et iga-aastase põllumajanduskonverentsi tulemusel, mida pidasid 1981. aasta detsembris Prantsuse valitsus ja põllumajandusorganisatsioonid, avaldati hulk abimeetmeid Prantsuse põllumajanduse toetuseks, millest Prantsuse valitsus teavitas komisjoni vastavalt asutamislepingu artikli 93 lõikele 3. Nende meetmete hulgas oli 1,5 miljardi frangi suurune solidaarsustoetus kõige ebasoodsamas olukorras olevate põllumajandustootjate subsideerimiseks. Kõnealust toetust rahastati Caisse nationale de crédit agricole'i (edaspidi «CNCA») tegevuse paljude aastate jooksul kogunenud ülejäägist.

3. Solidaarsustoetust maksti ühekordsete toetustena, seda anti kõigile alla 250 000frangise käibega põllumajandustootjatele ning selle summa oli sissetulekuga pöördvõrdelises suhtes. Abisummad määrati kindlaks departemangude põllumajandusametite abiga ja maksti välja vastastikuste põllumajanduskindlustusseltside (caisses de la Mutualité sociale agricole) vahendusel.

4. Esmalt algatas komisjon oma 10. märtsi 1982. aasta kirjaga asutamislepingu artikli 93 teises lõikes ette nähtud menetluse seoses mõningate teavitatud meetmete, sealhulgas solidaarsustoetuse, suhtes.

5. Oma vastustes väitis Prantsuse valitsus, et CNCA ülejäägid on eraõiguslike säästude haldamise tulemus, mitte ei pärine riigi ressurssidest. Lisaks täpsustas ta, et kõnealuste ressursside määramise otsuse tegi vahetult enne põllumajanduskonverentsi CNCA haldusnõukogu, kus riigi esindajad on vähemuses. Seega ei saa tegemist olla riigiabiga asutamislepingu artikli 92 lõike 1 tähenduses.

6. Nende argumentide põhjal leidis komisjon, et tegemist ei ole riigiabiga termini ranges mõttes, kuid CNCA otsust solidaarsustoetust rahastada pole võimalik selgitada teisiti kui riigivõimude õhutamise ja survega. Seega katkestas komisjon artikli 93 lõikele 2 vastava menetluse ning algatas 14. septembri 1982. aasta kirjaga asutamislepingus 169 ette nähtud menetluse, väites, et Prantsuse valitsus on rikkunud kohustusi, mis tulenevad asutamislepingu artiklist 5, mille teises lõigus sätestatakse, et liikmesriigid hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada asutamislepingu eesmärkide saavutamist. Kuna Prantsuse valitsus väitis oma vastustes sellele kirjale, et ta pole kohustusi rikkunud, esitas komisjon käesoleva hagiavalduse.

7. Komisjoni arvates on väljaspool kahtlust, et CNCA haldusnõukogu otsuse algataja on riik. Sellel otsusel olid kõik riigivõimude surve all tehtud otsuse tunnused ning asjaolu, et riigi esindajad ei olnud haldusnõukogus enamuses, on selles mõttes tähtsusetu.

8. Lisaks viitab komisjon asjaolule, et Prantsuse Code rurali (maaseadustik) CNCA-d puudutavates sätetes on ette nähtud üksnes krediiditehingud. Kuna CNCA on Prantsuse õiguse järgi avalik asutus, peaks ta alluma spetsialiteedipõhimõttele. Sellega kaasneb konkreetselt see, et ta ei tohi oma vara kasutada muudel eesmärkidel, kui tema põhikirjas on ette nähtud. Kui CNCA ületab oma võimupiirid, peaks sekkuma põllumajandusminister kui järelevalve teostaja. Asjaolu, et ta ei sekkunud, tõendab komisjoni arvates, et riik ei olnud solidaarsustoetuse vastu, kuigi see oli CNCA-le antud volitustega vastuolus.

9. Neil asjaoludel leiab komisjon, et toetus on riigiabiga samaväärse toimega meede, mis on ühisturuga kokkusobimatu ning kuulub asutamislepingu artikli 5 kohaldamisalasse. Oma tegevusega on Prantsuse valitsus loonud riigiabi andmisel tekkiva olukorraga samaväärse olukorra ning seega ei ole ta hoidunud meetmete võtmisest, mis võiksid ohtu seada asutamislepingu eesmärkide saavutamisele. Ükski liikmesriik ei tohiks oma kohustusi vältida, usaldades ühele ettevõtjale sellise meetme rakendamise, mis oleks asutamislepinguga kokkusobimatu, kui riik selle otsuse võtaks.

10. Prantsuse valitsus omalt poolt eitab, et ühenduse õigus sisaldaks riigiabiga samaväärse toimega meetme mõistet. See komisjoni esitatud konstruktsioon ei saa olla ei artiklile 93 vastava menetluse ega artiklile 169 vastava kohustuste rikkumise tuvastamise hagi alus.

11. Samuti ei kujuta kõnealune meede endast riigiabi asutamislepingu artikli 92 tähenduses. Pole toimunud mingit õhutamist riigivõimude poolt, kelle suhtes CNCA on muide täiesti autonoomne. Ei Prantsuse haldusõiguse avalikele asutustele kohaldatavad üldeeskirjad ega CNCA-le kohaldatavad erieeskirjad ei anna valitsusele taolisel juhul volitusi järelevalveasutusena sekkumiseks.

12. Prantsuse valitsuse esitatud tekstidest ja tema esindaja poolt suulise menetluse käigus antud selgitustest ilmneb, et vastavalt 9. augusti 1953. aasta dekreedile (mis käsitleb riigi kontrolli riiklike avalike ettevõtete ja teatavate majandusliku või sotsiaalse eesmärgiga organisatsioonide üle) nr 53-707 – 16. veebruari 1978. aasta dekreediga 78-173 muudetud redaktsioonis – artikli 1 kehtivatele sätetele ei ole CNCA kasumi jagamist puudutavad otsused lõplikud enne, kui ametiasutused on need heaks kiitnud.

13. Tuleb märkida, et asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Kuna selles sättes kasutatakse üldisi mõisteid, saab artikli 92 alusel hinnata kõigi riiklike meetmete kokkusobivust ühisturuga, kui nende meetmete tulemus on ükskõik missugusel kujul antav abi.

14. Nagu selgub artikli 92 lõike 1 sõnastusest, ei pea abi tingimata rahastatama riigi ressurssidest, et seda võiks käsitleda riigiabina. Peale selle, nagu otsustas Euroopa Kohus oma 22. märtsi 1977. aasta otsuses kohtuasjas 78/76: Steinike & Weinlig, (EKL 1976, lk

595), hõlmab artikkel 92 igasugust riikide poolt või riigi ressurssidest antavat abi, ilma et oleks vaja eristada, kas riik annab abi otse või annavad seda avalik-õiguslikud või eraõiguslikud asutused, mille riik on abi haldamiseks asutanud või määranud.

15. Järelikult kuulub abi, mille avalik asutus otsustab anda solidaarsustoetuse kujul ning mida ta rahastab, mille rakendamiseks on vaja riigivõimude heakskiitu, mille andmise tingimused on samad mis harilikul riigiabil ning mille valitsus on esitanud põllumajandustootjate toetuseks võetud meetmete kogumi osana, millest kõigist komisjoni teavitati vastavalt artikli 93 lõikele 3, asutamislepingu artikli 92 kohaldamisalasse.

16. Et hinnata, kas artikli 92 kohaldamisalasse kuuluv abi sobib ühisturuga kokku või mitte, on asutamislepingu artiklis 93 ette nähtud eritingimustele ja -eeskirjadele vastav erimenetlus. Selle sätte järgi tohib komisjon asjassepuutuva liikmesriigi vastu hagi esitada ainult juhul, kui viimane ei täida otsust, milles komisjon on tal käskinud kõnealune abi lõpetada või seda muuta. Sättes nõutakse, et enne sellist otsust tuleb küsida asjassepuutuvatelt isikutelt selgitusi, andes seega teistele liikmesriikidele ja asjaomastele ringkondadele tagatise, et nad saavad arvamust avaldada, ning andes komisjonile võimaluse end enne otsuse langetamist kõigi asjaga seotud andmetega kurssi viia. Viimaks jätab nimetatud säte asjassepuutuvale liikmesriigile õiguse pöörduda nõukogu poole, et viimane saaks ühehäälselt otsustada, et kõnealust abi tuleb pidada ühisturuga kokkusobivaks.

17. Järelikult tuleb nentida, et artikli 93 lõige 2 annab kõigile asjassepuutuvatele pooltele tagatised, mida kohandatakse spetsiifiliselt konkreetsetele probleemidele, mida riigiabi tekitab konkurentsile ühisturul, ning need tagatised ületavad kaugelt need, mida pakub asutamislepingu artiklis 169 ette nähtud kohtueelne menetlus, milles osalevad ainult komisjon ja asjassepuutuv liikmesriik. Järelikult, kuigi nimetatud erimenetluse olemasolu ei takista mingil viisil hindamast artiklis 169 ette nähtud menetluse kohaselt riigiabi kokkusobivust muude ühenduse eeskirjadega kui artikli 92 eeskirjad, on siiski hädavajalik, et komisjon järgiks artikli 93 lõike 2 menetlust, kui ta soovib tuvastada selle süsteemi kui abi kokkusobimatust ühisturuga.

18. Kõigest eelnevast järeldub, et artiklid 92 ja 93 ei jätta mingit võimalust paralleelseks mõisteks "abiga samaväärsed meetmed", millele kohaldataks mingit muud korda kui sõna otseses mõttes abile.

19. Neil asjaoludel tuleb hagi jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, kuna see põhineb otseselt asutamislepingu artiklil 169, ilma et komisjon oleks eelnevalt läbinud artiklis 93 ette nähtud menetluse.

Kohtukulud

20. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

otsustab:

1. Jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja komisjonilt.

Mackenzie Stuart

Bosco

Due

Kakouris

Pescatore

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. jaanuaril 1985. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart